

Sólja í Ólavsstovu, skrivstovustjóri í grønlensku landsumsitingini:

Ein nýggj tíð er byrjað í Grønlandi

- Tað hevur styrkt medvitnið hjá unga grønlenska ættarliðnum, at heimastýrisskipanin varð sett í gildi. Tað hevur m.a. fingið grønlendingar at kenna sítt egna virði, heldur skrivstovustjórinn, sum seinastu nýggju árin hevur eygleitt menningina í grønlenska samfelagnum

DAGNY JOENSEN
JENS KR. VANG

Herfyri var Jonathan Motzfeldt, landsstýrisformaður í Grønlandi, á almenningi vitjan í Føroyum.

Við í fylginum vóru embættisfólk í grønlensku landsumsitingini. Ein teirra var Sólja í Ólavsstovu, úr Havn.

Hon er skrivstovustjóri í deildini fyri lógar- og innviðamál í Grønlandi, umframt at hon er limur í direktiónini.

Grønlenska umsitingin er ørvísi skipað enn okkara. Har arbeida eini 600 fólk tilsamans. Av teimum eru umleið 20 starvsfólk, bara á lógardeildini.

Sólja í Ólavsstovu er útbúgvin lögfrøðingur, og starvaðist eftir lokna útbúgving sum stjórnarskrivari í Føroya Banka í nøkur ár, áðrenn hon í 1988 fór til Grønlands at arbeiða.

Hon er gift við Niels Petersen, sum er grønlendingur og tey eiga tvey børn. Familjan býr í Nuuk.

Sólja og maðurin hittust í Keypmannahavn, har hon las lögfrøði og hann gekk á filmslistaskúlan.

Politikarar og umsitingarlíggj mál

Spurd hvussu arbeiðs-umstøðurnar eru í grønlensku umsitingini, sigur Sólja, at tær eru góðar.

- Grønlensku politikararnir leggja seg ikki út í umsitingarmál. Teir duga betur enn føroyingar at skilja millum umsiting og politikk, sigur Sólja í Ólavsstovu.

- Hetta eru eisini víðurskifti, sum Jonathan Motzfeldt, landsstýrisformaður, leggur stóran dent á. Hann hevur verið við frá byrjanini í 1979, tá grønlendingar finga heimastýri.

Sólja í Ólavsstovu er einstigi føroyingur sum er kominn so langt í embættismannaverkinum. Hon sigur sjálv, at tað fyrri ein part er hepn, men eisini, at tað snýr seg um at verða á rætta stað til rætta tíð.

- Tá eg var útnevnd skrivstovustjóri, ringdi ein føroyskur lögfrøðingur, sum starvast í grønlenska em-

bættismannaverkinum, og ynskti mær tillukku. Hetta var fyrstu ferð ein føroyingur slapp so langt, segði hann. Tað er vanligt at taka danir fram um, tá stórv skulu setast, segði hann.

Familjan trívist væl í Grønlandi, og sjálv heldur Sólja, at veðurlagið er hugaligari. Kavin liggur allan veturin, og hóast tað er kalt, so slepst undan tí slavnaveðrinum, sum vanliga er um veturin í Føroyum.

Harnæst er tað heldur ikki so myrkt, av tí at stjórnklára kavaklædda landsiagið gevur eitt ávíst ljós, sum ikki er aðrastaðni.

Í Nuuk búgva 14000 fólk, men tað er ikki so langt um at fara sum í Havn.

Sjálvandi er talan um tvær ógvuliga ymiskar mentanir, eins og málið eisini er so nógv ørvísi enn okkara. Eg skilji ikki grønlenskt, men tað er eingin trupulleiki. Øll tosa danskt.

Um arbeiðið, sigur Sólja í Ólavsstovu, at tað er áhugavert og spennandi. Heimastýrislógir er so ung, og tí er arbeiðið ein prosess, sum er í síni byrjan.

- Vit hava ómettaliga nógv at gera, áðrenn grønlenska samfelagið kemur á hædd

so nógv annað enn arbeiðs- og heimalív, sigur Sólja.

Grønlenska samfelagið er í síni byrjan. Tað eru bert 100 ár síðan her búið eitt upprunafólk, sum lívbjargaðu sær sum veiðifólk.

Fólkið livdi sum nomadur og fóru hagar veiðan var at fáa. Tað merkir, at tey í dag ikki eru so materalistisk ella hugsa longur enn til dagin í dag. Hetta er eitt ógvuliga blítt og fyrikomandi fólk.

Orðaskifti um mál og mentan líkast okkara

- Tað er tó nógv broytt í Grønlandi, síðan heimastýrið varð sett á stovn. Fólkid er farið at leita eftir sínum samleika ella identiteti. Hóast tey ikki eru tjóðskaparsinnað á sama hátt sum føroyingar, so verður nógv gjørt, fyrri at varðveita grønlenskt mál og mentan.

- Eitt nú líkast orðaskiftið um málið nógv tí føroyska, men hetta er alt ógvuliga nýliga íkomandi.

- Fyri ári síðan var ein ópolitisk fólkafylking fyrri loysning stovnað, sigur Sólja í Ólavsstovu.

Nógvur ábøtur skulu tó gerað, áðrenn grønlenska samfelagið kemur á hædd

Sólja í Ólavsstovu, skrivstovustjóri í grønlensku landsumsitingini

við t.d. okkara.

Eitt nú tosa ikki allir grønlendingar sítt móðurmál. Tað kom av, at danska stjórnin í sekstíárunum kravdi, at allir grønlendingar skuldu tosa danskt. Í skúlunum vóru bert danskir lærarar, og øll undirvísing fór fram á donskum máli.

Í teirri tíðini var tað tí „fint“ at tosa danskt. Tað hevði við sær, at nógv grønlenskt børn als ikki lærdu at tosa grønlenskt. Teir hava verið noyddir at finna seg í nógvum frá danskari síðu, sigur Sólja.

Hon heldur, at alt tó fer at siggja ørvísi út, um eini 20 ár, tá grønlendingar hava fingið fótað sær í egnum landi.

Tað var tó ikki uttan trupulleikar fyrri upprunafólkið at síðmenningin varð innførd í Grønlandi.

Broyttu samfelags víðurskiftini seinastu 18 árin er tó longu sjónlig. Ungir grønlendingar, sum vilja koma sær fram, liva ørvísi enn teir gomlu gjóru.

- Rúsdrekkasølan er nógv minnað seinastu árin. Tað er ikki so smart longur at smakka sær á, og tað verður ikki uttan víðari góðtíkið at fólk bera seg bytt at í fylkskapi.

- Grønlendingar eru kortini ikki ffordomandi. Øll verða góðtíki, men tað er ikki vælumtøkt, so sum grønlenskir politikararnir áður fóru seg fram.

- Ein sjálvkenla er íkom-

in, sum politiskt byggir víðari á tað, sum er, sigur Sólja.

Hon eins og onnur, ið komu til Grønlands, vóru ávarað, hvussu vandamikið tað var at ferðast úti á kvöldi í Nuuk, tí byurin var so kriminellur.

- Tað er als ikki rætt. Eg kenni meg eins tryggan í Nuuk á kvöldi, sum í Havn, sigur Sólja.

Tað eru nógvir trupulleikar, sum vit ikki kenna frá okkara gerandisdegi í Føroyum. Rúsdrekka og hach misnýtslan er stór, og av hesum stendst eisini ein ávísur kriminalitetur, men narkomanar og narkotika er ikki í Grønlandi.

Tað verða ikki framd innbrot og tilfíkt fyrri at stjál pening, men harafturimóti er harðskapur og drápsroyndir - ofta í samband við rúsdrekka - ikki óvanligt.

- Tað er eisini veruleiki, at fólk - serliga í Eysturgrønlandi taka lívið av sær. Tað er ofta upprunafólkið, sum hevur livað í einum veiðisamfelag, sum við síðmenningini hava fingið trupulleikar av at fóta sær.

Engin mannámunur

Sólja í Ólavsstovu hevur ikki merkt, at tað verður gjørt mannámunur, tí hon er útlendingur í Grønlandi.

- Grønlendingar hava stóra virðing fyrri føroyingum. Tað er ein fyrimunur hjá mær, men tey, sum ikki kenna meg, kunnu ikki siggja, um eg t.d. eri hálvur

Sólja í Ólavsstovu: - Ungir grønlendingar, sum vilja koma sær fram, smakka sær ikki á, og tað verður ikki uttan víðari góðtíkið at fólk bera seg bytt at í fylkskapi

grønlendingur. Á gøtuni verður onkuntíð rópt eftir mær, men eg skilji ikki hvat sagt verður, so tað nervar meg ikki, sigur Sólja.

Um munin at búgva í Danmark og í Grønlandi, sigur Sólja, at hon ongantíð treivst í danska samfelagnum, men at henni dárar sera væl í Grønlandi.

- Hetta samfelagið líkast meira okkara, og eg kundi fyrri tað verið í Føroyum, undantíkið at tað er keðiligt at familjan býr so langt frá okkum, sigur Sólja og tekur samanum:

- Grønland skal gjøgnum somu prosess, víðvikandi donsku ávirkani, sum føroyingar vóru um aldamótíð.

- Møguleikarnir eru her í ríkiligt mál. Eitt nú er nógv kostnaðarmikil rævni í Grønlandi, eitt nú er prógv, at her eru gimsteinar og gull funnið, tó at tað higartil ikki er í so stórum mongdum, at tað lønar seg at fá eina vinnu burtúr.

- Menningin gongur við rúkandi ferð. Grønlendingar eru nú meira vitandi um sítt egna virði, og um eini 20-30 ár, er fólkid her á hædd við okkum í Føroyum.